

Article de difusió
DIAGNÒSTIC EXPLORATORI SOBRE LA PROSTITUCIÓ I EL TRÀFIC AMB
FINALITATS D'EXPLOTACIÓ SEXUAL EN EL MUNICIPI DE MAÓ

AJUNTAMENT DE MAÓ

Abstract

El Ayuntamiento de Maó ha promovido la elaboración de un diagnóstico exploratorio elaborado por Médicos del Mundo sobre prostitución y trata con fines de explotación sexual en el municipio menorquín. El objetivo del estudio es conocer la realidad y las necesidades de las mujeres en situación de prostitución para poder desarrollar una estrategia de intervención específica y adaptada al contexto.

A través de una metodología mixta -cuestionarios cuantitativos, entrevistas en profundidad, observación participante y análisis de anuncios web- y la participación de mujeres en situación de prostitución, prostitutas e informantes clave, se ha realizado una aproximación al fenómeno y una propuesta de intervención.

El estudio muestra que la prostitución en Maó está invisibilizada y que su volumen fluctúa en relación con la temporalidad de la economía de la isla. La oferta de prostitución se ha digitalizado y deslocalizado y los pisos son los únicos espacios de prostitución en Maó. La mayoría de las mujeres no residen en la isla y acuden por temporadas cortas, son mujeres migrantes que utilizan la prostitución como fuente de supervivencia económica y que querrían abandonarla si contaran con los recursos adecuados.

La propuesta de intervención se basa en 4 líneas de actuación: Reducción de daños; Alternativas a la prostitución; Refuerzo de capacidades, y; Desincentivación de la demanda.

**

Maó Town Council has promoted the development of an exploratory diagnosis carried out by Médicos del Mundo on prostitution and trafficking for the purpose of sexual exploitation in the Menorca municipality. The aim of the study is to understand the reality and needs of women in prostitution in order to develop a specific intervention strategy adapted to the context.

Through a mixed methodology - quantitative questionnaires, in-depth interviews, participant observation and analysis of web advertisements - and the participation of women in prostitution, prostitutes and key informants, an approach to the phenomenon and a proposal for intervention has been made.

The study shows that prostitution in Maó is invisible and that its volume fluctuates in relation to the seasonality of the island's economy. The supply of prostitution has been digitalised and delocalised and the flats are the only places for prostitution in Maó. Most of the women do not live on the island and come for short periods of time; they are migrant women who use prostitution as a source of economic survival and who would like to leave it if they had the appropriate resources.

The intervention proposal is based on 4 lines of action: Harm reduction; Alternatives to prostitution; Capacity building, and; Discouraging demand.

L'Ajuntament de Maó ha promogut l'elaboració d'un diagnòstic exploratori elaborat per Metges del Món sobre prostitució i tracta amb finalitats d'explotació sexual en el municipi menorquí. L'objectiu de l'estudi és conèixer la realitat i les necessitats de les dones en situació de prostitució per a poder desenvolupar una estratègia d'intervenció específica i adaptada al context.

A través d'una metodologia mixta -qüestionaris quantitativs, entrevistes en profunditat, observació participant i anàlisi d'anuncis web- i la participació de dones en situació de prostitució, prostitutes i informants clau, s'ha realitzat una aproximació al fenomen i una proposta d'intervenció.

L'estudi mostra que la prostitució a Maó està invisibilitzada i que el seu volum fluctua en relació amb la temporalitat de l'economia de l'illa. L'oferta de prostitució s'ha digitalitzat i deslocalitzat i els pisos són els únics espais de prostitució a Maó. La majoria de les dones no resideixen a l'illa i acudeixen per temporades curtes, són dones migrants que utilitzen la prostitució com a font de supervivència econòmica i que voldrien abandonar-la si comptessin amb els recursos adequats.

La proposta d'intervenció es basa en 4 línies d'actuació: Reducció de danys; Alternatives a la prostitució; Reforç de capacitats, i; Desincentivació de la demanda.

Gràcies a la subvenció atorgada per l'Institut Balear de la Dona (IBDona) en la convocatòria d'ajudes dirigides a ajuntaments per a activitats destinades a erradicar la violència contra les dones (2020) i finançada pel Pacte d'Estat contra la Violència de Gènere, l'Ajuntament de Maó va convocar una beca de recerca per a l'elaboració d'un *Estudi sobre la situació, en el municipi de Maó, de la prostitució i el tràfic de persones per a l'explotació sexual: Propostes de detecció*.

La convocatòria sorgeix de la necessitat de conèixer la situació de la prostitució en el municipi, i poder així dissenyar una estratègia d'intervenció específica i adaptada al context, que contribueixi a l'abordatge de la prostitució i la lluita contra el tràfic de dones i nenes amb finalitats d'explotació sexual des del coneixement de la realitat i des de les necessitats reals de les dones en situació de prostitució.

L'elaboració de l'estudi s'ha dut a terme per Metges del Món, organització sense ànim de lucre que des de 1996 intervé amb dones en situació de prostitució i tracta amb finalitats d'explotació sexual a Illes Balears. Des de llavors, Metges del Món Illes Balears ha atès a més de 10.000 persones en situació de prostitució (92,2% dones) i ha participat en diferents instàncies de coordinació amb les administracions autonòmiques i locals en relació amb l'abordatge de la prostitució i la tracta amb finalitats d'explotació sexual.

L'estudi suposa un primer acostament que recull les demandes, vivències i estratègies de supervivència de dones en situació de prostitució i una anàlisi de la demanda de prostitució a l'illa. A més, proposa un marc d'intervenció en matèria de prostitució i tracta amb finalitats d'explotació sexual des de les competències municipals en la matèria.

OBJECTIUS QUE PERSEGUEIX L'ESTUDI

Objectiu:

Conèixer la situació de la prostitució i el tràfic de persones amb fins d'explotació sexual en el municipi de Maó.

Objectius específics:

1. Analitzar la realitat actual de la prostitució en el municipi de Maó i la seva relació amb el tràfic de persones amb finalitats d'explotació sexual.
2. Analitzar els canvis que s'han produït en les modalitats d'oferta i demanda de prostitució, al llarg dels últims anys. Especialment, els canvis que han ocultat l'oferta en pisos i l'han deslocalitzat, amb el suport de les tecnologies de la comunicació; així com els canvis en relació amb l'increment del risc social i per a la salut de les persones prostituïdes.
3. Desenvolupar indicadors de detecció, des d'Atenció Social Bàsica, que garanteixin la informació de les persones ateses; i desenvolupar indicadors d'avaluació que permetin realitzar un seguiment dels casos detectats, així com la traçabilitat dels processos que segueixen els mateixos.

METODOLOGIA DE RECERCA

Per a l'elaboració de l'estudi s'ha utilitzat la triangulació metodològica que agrupa les següents fases amb les tècniques aplicades:

FASE QUANTITATIVA

- Qüestionari quantitatiu dirigit a dones en situació de prostitució.
- Anàlisi d'anuncis web de Pasion.com.

FASE QUALITATIVA

- Acostament a espais de prostitució i observació participant.
- Entrevistes en profunditat a dones en situació de prostitució (18).
- Entrevistes semiestructurades a prostituïdors (2).
- Entrevistes semiestructurades a informants clau (19).
- Entrevistes no estructurades a informants clau (3).

RESULTATS

1. Característiques principals de la prostitució en el municipi de Maó

La prostitució a Maó -i per extensió en tota Menorca-, és un fenomen invisibilitzat i del qual gairebé no hi ha informació. En general, es tracta d'una problemàtica que passa totalment desapercebuda a l'illa, romanent en una dimensió paral·lela i oculta a la vida pública quotidiana de les persones que resideixen o visiten l'illa i que no estan implicades de l'una o l'altra forma en aquesta activitat.

Les característiques de l'illa -grandària, dispersió geogràfica, pressió social, fluctuació de la població al llarg de l'any-, sumades a la deslocalització i la invisibilitat pròpies de la prostitució fan difícil estimar l'abast del fenomen en el municipi.

A més, la crisi del coronavirus ha accelerat la digitalització i deslocalització de la prostitució a tot el món, passant a ser anunciada a través de xarxes socials i webs d'anuncis i traslladant-se a pisos i cases on les dones estan més aïllades i invisibilitzades i on els prostituïdors conserven més el seu anonimats.

La prostitució a Maó -i pràcticament en tota l'illa- es localitza en un nombre indeterminat de pisos que varien segons la temporada de l'any, tant en el número d'aquests com en la seva localització o el nombre de dones que alberguen. No existeix la prostitució de carrer i els clubs que existien van tancar a causa de la COVID19.

Durant la recerca es va contactar amb més de 50 dones en situació de prostitució i es van localitzar al voltant de 12 pisos concentrats en dues zones al voltant del centre històric de Maó. Es tracta de pisos més o menys estables que funcionen durant tot l'any. Si tenim en compte el moment en el qual es va fer el treball de camp - fora de temporada i durant 2020, any de la pandèmia- el núm. de pisos possiblement s'incrementa.

Aquests pisos s'anuncien a través de diverses webs d'anuncis, sobretot a pasion.com. La tipologia varia segons el nivell d'independència de les dones i l'explotació de la qual són objecte. Així, existeixen els següents tipus de pisos on les dones publiquen els seus anuncis, gestionen el seu temps, les tarifes i els serveis que realitzen

- Pis llogat per una dona sola on viu i exerceix.
- Pis llogat i compartit per diverses dones on viuen i exerceixen la prostitució on cadascuna té la seva pròpia habitació.
- Habitació llogada en pis per setmanes (de 150€ a 300€ per setmana), on les dones decideixen el període i el temps que romanen.
- Habitació en pis a percentatge (60/40) on els qui gestionen el pis es queden amb un 40% dels guanys de les dones. En general, es tracta de temporades molt curtes (de 2 a 4 setmanes) on intenten realitzar el màxim nombre de "serveis".

I existeixen altres tipus de pisos on terceres persones s'encarreguen de la publicació dels anuncis, la gestió del temps, les tarifes i els serveis que realitzen les dones.

- Habitació en pis a percentatge (60/40 o 50/50). Les dones han d'estar disponibles les 24h per a rebre a qualsevol "client" en qualsevol moment. Solen disposar de tan sols 1 hora de descans al dia per a anar a comprar o per a enviar diners a les seves famílies. En la majoria d'aquests pisos a Menorca elles decideixen quins "serveis" realitzen i quins no, però també existeixen pisos on no poden decidir-ho.
- Pis a percentatge (50/50). Mateixes característiques que la tipologia anterior, tot i que les dones no tenen un espai propi on descansar i tenen unes habitacions on exerceixen compartides per totes.

La majoria de les dones entrevistades es troben en pisos o habitacions llogades de manera independent o per percentatge (60/40), i elles són les qui gestionen els seus anuncis. No obstant això, quan van arribar en un primer moment a l'illa van estar en pisos a percentatge (50/50) amb un elevat grau d'explotació -disponibilitat 24h amb només 1h per a sortir o descansar i falta de llibertat de decisió sobre els "serveis" a realitzar-.

2. L'oferta de prostitució en la web Pasion.com

Per a l'estudi es van analitzar 243 anuncis recollits el 28 de setembre de 2020. La majoria d'aquests anuncien dones llatines (42,7%) i asiàtiques (41,7%), i una menor part espanyoles (15,6%).

Respecte a les pràctiques sexuals que s'anuncien, el massatge eròtic és la més comuna (61,7%), seguida del sexe oral (37%) i del sexe oral sense protecció (26%). El sexe oral sense protecció comporta riscos per a la salut de les dones en exposar-les a diferents ITS.

La manera de descriure a les dones en els anuncis utilitza models de feminitat que reproduïen estereotips sexistes i mostren les característiques que busquen els prostituïdors en les dones.

Els atributs associats a l'arquetip de “mala dona” -hipersexuals, promíscues, indecents, vicioses, descarades- que més apareixen en els anuncis són aquells relacionats amb la llibertat i el gaudi sexual de les dones (43,6%) i que han estat tradicionalment associats amb les dones en situació de prostitució.

Els atributs que més apareixen en els anuncis relacionats amb l'arquetip de la “bona dona”, aquella representada per l'esposa fidel i mare abnegada -dolces, submises, complaents, decents, elegants, educades- són els d'afectuosa i dolça (30%) i aquells relacionats amb la submissió o dedicada a complaure, consentir i complir els desitjos masculins (26,3%).

La utilització de tots dos models de feminitat per a anunciar a les dones en les webs d'anuncis suggereix un canvi respecte a la imatge tradicional associada a les dones en situació de prostitució i també un canvi en la pròpia demanda masculina de prostitució.

3. Perfil sociodemogràfic de les dones que han participat en l'estudi

Les característiques sociodemogràfiques de les dones que han participat en l'estudi a través del qüestionari quantitatiu són les següents :

- El 100% són dones d'origen llatinoamericà.
- El 10% són dones trans.
- El 40% estan en situació irregular.
- El 65% tenen fills/es. D'aquestes el 40% els tenen al seu país; el 35% a Espanya, encara que no amb elles i el 25% els tenen amb elles.
- El 13% no estan empadronades en cap lloc. El 59% de les quals sí que estan empadronades (87%) ho estan fora de Menorca.
- El 32% no tenen targeta sanitària.
- El 74% no resideixen de manera permanent a Menorca, sinó que es desplacen temporalment durant l'any.
- El 83% no han rebut cap ajuda durant la pandèmia.

És necessari assenyalar que a l'illa existeix una prostitució més aïllada i invisibilitzada, protagonitzada per dones de procedència africana, asiàtica i espanyola. En la realització d'aquest diagnòstic, s'ha detectat la seva presència a l'illa, però a causa de l'hermetisme trobat, no ha estat possible accedir a elles.

4. Modalitats d'inici en la prostitució

Totes les dones que han participat en l'estudi són d'origen llatinoamericà i totes van migrar buscant millors oportunitats per a elles i les seves famílies.

La majoria de les dones entrevistades consideraven la prostitució una eina temporal per a materialitzar el seu projecte migratori. Unes van venir pel seu compte, pagant-se el viatge amb estalvis o demanant diners prestats a familiars o prestadors, i havent contactat abans amb amigues, familiars o conegudes que estaven en algun espai de prostitució a Espanya. En aquest

grup s'observa una possible tendència de desplaçaments internacionals de curta durada -d'1 a 3 mesos, dins del període de visat de turista- en els quals les dones, utilitzant el seu propi llenguatge, venen a “provar” l'activitat de la prostitució amb uns objectius econòmics marcats. Una vegada tornen al seu país, al temps decideixen tornar per una temporada major per a millorar la seva situació econòmica.

La resta de les dones entrevistades van optar per la prostitució per la falta d'oportunitats i/o la precarietat del mercat laboral espanyol, jugant aquí un paper important factors estructurals com la desigualtat de gènere i la llei d'estrangeria. A més, algunes van ser enganyades i manipulades per familiars que es van aprofitar de la seva vulnerabilitat i joventut. I altres, van tornar a la prostitució després de la crisi econòmica generada per la COVID19. En aquest sentit, la dependència que l'economia menorquina té del turisme i les conseqüències de la pandèmia sobre aquest sector han contribuït al fet que algunes dones s'iniciessin o reprenguessin la prostitució com a únic mitjà possible de supervivència.

5. Conseqüències de la prostitució en la salut de les dones

La prostitució té múltiples conseqüències en la salut de les dones. En general, la percepció que les dones entrevistades tenen sobre la seva salut és bastant positiva (54% se situen en un 4 sobre 5). No obstant això, aquesta percepció no es correspon del tot amb la realitat com mostra la taula següent:

SINTOMAS/DOLENCIAS HABITUALES (3 días/semana)		
Tristeza, pena	60%	Salud emocional
No puedo dormir o duermo mal	57%	Salud emocional
Cansancio	55%	Salud emocional
No tengo ganas de levantarme	52%	Salud emocional
Nerviosismo	48%	Salud emocional
Dolor pélvico	45%	Salud física
Dolor de espalda	45%	Salud física
Dolor de cabeza	25%	Salud física y emocional
Dolor o molestias en estómago	17%	Salud física y emocional
Ganas de vomitar	7%	Salud física y emocional

Fuente: Elaboración propia

Salut sexual i reproductiva (SSR)

Les malalties més freqüents referides per les dones en relació amb la salut física estan directament associades a la pràctica de la prostitució (dolors pelvians 45%, i dolors d'esquena 45%).

Altres conseqüències directes són les freqüents infeccions del tracte urinari, degudes a les penetracions freqüents; les vaginosis bacterianes, degudes a les pràctiques sense protecció i les dutxes vaginals freqüents; el Virus del Papil·loma Humà, el risc de transmissió del qual augmenta en funció del nombre de contactes sexuals i de persones diferents amb les quals es mantenen; així com el VIH i altres Infeccions de Transmissió Sexual (ITS).

En relació amb la interrupció voluntària de l'embaràs, el 23% de les enquestades va manifestar haver avortat en l'últim any.

Salut emocional

La por és una emoció que apareix sovint en els discursos de les dones entrevistades: por a les sortides, por a prostituïdors drogats o borratxos, por de ser drogades i violades, por al fet que les colpegin o les matin, por de contreure alguna infecció de transmissió sexual, por de tenir problemes amb la justícia i por de contreure la COVID.

La por és una emoció que representa un mecanisme de protecció davant determinades situacions de perill, ja que ens manté alerta, i també suposa un símptoma de falta de benestar emocional.

Els horaris dels clubs -abans de la pandèmia- i la disponibilitat de 24 hores d'alguns pisos, així com l'estrès al qual les dones són sotmeses en els espais de prostitució, al no poder descansar o no poder rebutjar certes pràctiques, afecta al seu benestar i salut emocional.

Les actituds dels prostituïdors cap a elles, les situacions de violència, així com les demandes de pràctiques sexuals no compartides ni compreses també impacten negativament en la salut emocional de les dones en situació de prostitució.

Consum de drogues

El consum de drogues en contextos de prostitució sol produir-se en el marc de les pròpies dinàmiques de l'activitat: principalment a causa de la demanda dels prostituïdors, però també com a estratègia de les pròpies dones per a suportar la situació. Les conseqüències del consum posen en risc la seva salut física i emocional, a més de crear-los un hàbit que pot generar dependència. La majoria de les dones entrevistades admet acceptar algunes vegades "serveis" que comporten el consum de cocaïna per una qüestió econòmica, ja que la durada del "servei" és molt major i, per tant, les tarifes augmenten.

Violències de gènere

Les dones en situació de prostitució viuen diferents tipus de violències exercides per diferents agents -prostituïdors, els qui gestionen els espais de prostitució, la societat, l'Estat i el grup de parells-. Les violències exercides pels prostituïdors abasten diferents tipus -violència física, psicològica, sexual, econòmica i feminicidi- que no sempre són reconegudes per les dones.

Diverses dones relaten en els seus discursos episodis en els quals tenen la sospita que van ser drogades pels prostituïdors, van aparèixer nues, inconscients al carrer o van ser drogades sense el seu consentiment.

D'altra banda, és comú que se'ls demandin practiques sense preservatiu o que alguns "clients" intentin llevar-los-hi sense el seu consentiment -forma de violència de gènere coneguda com "stealthings".

Discriminació i estigma

En general, les dones en situació de prostitució mantenen en secret la seva activitat per por de la discriminació i l'estigma.

En el tracte amb els prostituïdors, les dones també refereixen por de rebre un tracte discriminatori, que a vegades es converteix en vexatori, en sentir-se tractades com a objectes de consum, cosificades i despersonalitzades.

Aquestes situacions, que conformen un univers de violències, acaben afectant la manera en què les dones es perceben a si mateixes, minvant la seva confiança i autoestima.

En el cas dels serveis públics, hem pogut observar els mateixos sentiments: por de sentir-se jutjades, al fet que se li retiri la custòdia de les seves filles/s, a exposar-se a una mirada moralitzadora per part de la persona que les atengui, i que el coneixement de la situació pugui condicionar el procés en el qual estan immerses.

Serveis de salut

Les barreres d'accés als serveis sanitaris també condicionen la salut de les dones. Les dades del qüestionari quantitatiu assenyalen que el 13% de les dones no estan empadronades, i que més de la meitat (59%) estan empadronades fora de Menorca, la qual cosa dificulta la intervenció sociosanitària des de l'àmbit local. A més, el 32% no té targeta sanitària.

No es tracta només que els serveis sanitaris siguin accessibles, sinó que ofereixin una atenció acceptable -és a dir, adaptada a les necessitats i situacions- per a les dones en contextos de prostitució. Això implica, entre altres coses, evitar els biaixos de gènere en l'atenció, oferir informació social d'interès per a les dones, explorar els hàbits saludables i/o les eventuais pràctiques de risc i els seus motius, parar esment a la demanda de consultes o proves ginecològiques com a citologies o informació sobre IVE, que poden assenyalat l'existència de preocupacions relacionades amb les condicions d'exercici de la prostitució. I, per descomptat, fer-ho des d'una actitud empàtica, que es basi en una relació de confiança i seguretat prèviament treballada.

6. Plans de futur

L'abandó de la prostitució marca els plans de futur de les dones entrevistades, no obstant això, aquest desig no sempre va aparellat a la possibilitat de dur-ho a terme. En aquest sentit cal tenir en compte les situacions personals de les dones per al disseny d'itineraris personalitzats a curt, mitjà i llarg termini. Els plans manifestats i subjectes a l'abandó de la prostitució són els següents:

Compliment dels objectius marcats

La majoria de les dones afirmen estar utilitzant els beneficis econòmics de la prostitució per a costejar diferents objectius als seus països d'origen o a Espanya.

Regularització de la seva situació administrativa

La falta de documentació és una de les principals barreres per a abandonar la prostitució, així com una de les causes, -al costat de la precarietat laboral-, de l'inici en prostitució de les dones entrevistades.

Incorporació al mercat laboral

Comptar amb una ocupació en l'economia formal amb unes condicions socioeconòmiques dignes és la meta comuna de les dones entrevistades

Reagrupació familiar

Algunes de les dones que tenen fills i filles als seus països d'origen desitgen reagrupar-los per a proporcionar-los una vida que consideren millor, a més de gaudir de la seva criança i veure'ls créixer. En el cas de les filles, la situació de major llibertat i seguretat que existeix a Espanya en relació amb els seus països d'origen és un factor important en aquesta decisió.

Vida estable i tranquil·la

Les al·lusions a la tranquil·litat i l'estabilitat com a desitjos d'una vida futura són continus en els discursos de les dones. Les dones entrevistades es troben en alerta contínua davant les possibles situacions de violència exercides pels prostituïdors i els riscos associats -embarassos no desitjats, infeccions de transmissió sexual-; mantenen una doble vida en la qual molt poca gent -i menys els seus éssers estimats- coneixen la seva situació; perceben l'estigma associat a la prostitució i senten vergonya i por de ser jutjades; i les dinàmiques associades a la prostitució les obliguen a estar desplaçant-se d'un lloc a un altre per a "fer plaça". Tots aquests factors expliquen la necessitat i desitjos que tenen de gaudir d'una vida tranquil·la.

CONCLUSIONS

La prostitució a Maó -i en extensió en tota Menorca- està invisibilitzada i normalitzada, se sap que existeix, però que passa desapercebuda a causa de la pressió social i l'interès a mantenir l'anonimat de les persones implicades.

Es tracta d'una prostitució que es concentra de manera pràcticament exclusiva en pisos i en entorns digitals, a través de pàgines de contacte.

Les tipologies dels pisos varien segons el grau d'independència i explotació de les dones. Els pisos on es produeix una major explotació són als quals arriben inicialment les dones, on existeix major vulnerabilitat i és més difícil accedir (africanes i asiàtiques principalment).

Existeix elevada temporalitat i mobilitat de les dones en situació de prostitució a l'illa, alimentada per l'augment del flux de població en l'època estival -residents temporals i turistes

S'observa una rotació i constant renovació de les dones a l'illa, pròpia del caràcter neoliberal de la prostitució, que s'accentua a causa de la grandària de la població resident a l'illa i a la demanda de dones “noves”, associat a la pressió social existent.

La majoria de les dones en situació de prostitució són migrants, sent les procedents d'Amèrica Llatina les més nombroses i visibles.

La prostitució es configura a l'illa com una estratègia de supervivència econòmica per a les dones empeses per les situacions dels seus països, la legislació en matèria d'estrangeria, la falta d'oportunitats, la precarietat laboral i la crisi del coronavirus.

La situació irregular de moltes de les dones en situació de prostitució, així com la falta de targeta sanitària o l'empadronament fora de Menorca dificulten l'accés als recursos socials i sanitaris locals.

El consum de drogues en contextos de prostitució a l'illa és molt elevat, principalment associat als prostituïdors i les seves demandes de les anomenades “festes blanques”.

La salut emocional de les dones es veu afectada per les dinàmiques de la prostitució: l'estigma, les actituds dels demandants, violències de gènere i la demanda de pràctiques de risc.

La prostitució és un espai on convergeixen diferents formes de violència de gènere exercides per diferents agents i de diferents tipus -física, verbal, psicològica, econòmica, sexual.

En relació amb la intervenció amb dones en situació de prostitució tenir un enfocament victimista, culpabilitzador o salvacionista suposa per a les dones una important barrera d'accés als recursos i serveis socials.

RECOMANACIONS

1. Dimensió insular en l'abordatge de la prostitució.
2. Atenció a les tendències de migració femenina i la seva possible vinculació amb el tràfic amb finalitats d'explotació sexual.
3. Formació especialitzada en gènere i violències de gènere al personal dels serveis socials, d'atenció primària de salut i de migracions.
4. Comptar amb personal referent de tràfic en els diferents àmbits municipals i insulars relacionats amb la temàtica.
5. Formació per a la detecció d'indis de tràfic i l'adequada actuació amb presumptes Víctimes de Tràfic amb finalitats d'Explotació Sexual.
6. Intervenir des d'un enfocament desestigmatitzador, adaptat al context i les necessitats de les dones.

7. Eliminar actituds moralitzadores i tenir en compte que el desig d'abandonar la prostitució no sempre va aparellat a la possibilitat personal de fer-ho en un moment determinat.
8. Desenvolupar itineraris personalitzats d'acompanyament a les dones centrats en les necessitats i prioritats de les pròpies dones.
9. Garantir que els serveis i recursos socio-sanitaris siguin accessibles i estiguin adaptats a les necessitats de les dones.
10. Comptar amb espais d'igualtat generalista als quals puguin acudir les dones en situació de prostitució en els quals realitzar diferents activitats relacionades amb la igualtat i l'apoderament femení i, si així ho requereixen, poder derivar-les a recursos especialitzats de violència de gènere.
11. Comptar amb un servei especialitzat d'acostament als espais de prostitució des de l'experiència, l'empatia i el bon tracte, amb l'objectiu de realitzar tasques d'educació per a la salut i facilitar material preventiu.
12. Visibilitzar les violències de gènere que es produeixen en els contextos de prostitució i dur a terme accions de sensibilització orientades a desincentivar la demanda.
13. Incorporar l'abordatge de possibles addiccions en les intervencions de prostitució i de tràfic amb finalitats d'explotació sexual.

PROPOSTA D'INTERVENCIÓ

La proposta d'actuació municipal es conforma de 4 línies d'actuació:

1. REDUCCIÓ DE DANYS: Garantir el dret a la salut de les dones en situació de prostitució i la no vulneració dels seus drets humans

NECESSITATS DE LES DONES RELATIVES A LA REDUCCIÓ DE DANYS	
Material de prevenció d'ITS (preservatius, lubricants, bandes, esponges...)	87%
Proves ràpides (VIH i altres ITS)	80%
Tallers d'autodefensa contra situacions de violència	61%
Informació sobre SSR	50%
Obtenció de la targeta sanitària	39%

Font: Elaboració pròpia

Creació d'un recurs específic d'acostament als espais de prostitució de Maó que dugui a terme les següents activitats dirigides a les dones en situació de prostitució:

- Facilitació del material preventiu gratuït: preservatius masculins i femenins, bandes de sexe oral, esponges vaginals i lubricant.
- Tallers d'educació en matèria de salut sexual i reproductiva (ús de material preventiu, hàbits saludables).
- Tallers d'autodefensa feminista.
- Tallers d'apoderament i negociació.

- Informació sobre dret a la salut: accés a l'empadronament, accés al sistema sanitari sense empadronament, targeta sanitària, serveis i recursos.
- Accés a proves ITS i proves ràpides de VIH.
- Grups de suport mutu.
- Tallers sobre reducció de danys relacionats amb el consum de drogues.

2. ALTERNATIVES A la PROSTITUCIÓ: Proporcionar recursos per a l'abandó de la prostitució.

NECESSITATS DE LES DONES RELATIVES A L'ABANDÓ DE LA PROSTITUCIÓ	
Formació laboral	83%
Informació per cercar feina	72%
Ajuts econòmics	70%
Atenció psicològica	39%
Informació jurídica o legal	46%
Habitatge	38%

Font: Elaboració pròpia

Per a això es requereix de la coordinació entre l'administració local, regional i estatal que garanteixi les següents activitats sense importar la situació administrativa de les dones i sense que elles hagin d'acreditar, prèviament, la condició de víctima de violència de gènere:

- Regularització administrativa.
- Accés a habitatge.
- Homologació de títols formatius expedits al país d'origen.
- Formació i orientació a l'ocupació.
- Creació d'itineraris d'inserció laboral específics adaptats al context econòmic i territorial protegint les dones de situacions d'estigmatització i discriminació per part de les entitats de formació i empreses.

3. REFORÇAR LES CAPACITATS LOCALS PER A L'ABORDATGE DE LA PROSTITUCIÓ I EL TRÀFIC DE DONES AMB FINALITATS D'EXPLOTACIÓ SEXUAL: DETECCIÓ D'INDICIS D'EXPLOTACIÓ SEXUAL, DERIVACIÓ I SEGUIMENT DE CASOS

Les actuacions d'aquesta línia d'intervenció són les següents:

- Formació del personal municipal en gènere, violències de gènere, prostitució i tracta amb finalitats d'explotació sexual.
- Promoure la creació d'una Mesa Insular de Coordinació i Seguiment sobre prostitució i tracta amb finalitats d'explotació sexual.
- Posar en marxa un protocol d'actuació en matèria de tràfic amb finalitats d'explotació sexual consensuat entre les diferents administracions i organitzacions implicades.

4. DESINCENTIVAR LA DEMANDA DE PROSTITUCIÓ: PROMOURE UNES RELACIONS AFECTIU-SEXUALS IGUALITÀRIES, BASADES EN EL CONSENTIMENT DESITJAT I EL BON TRACTE.

La prostitució existeix perquè existeix un elevat nombre d'homes a l'illa que "consumeixen" sexe de pagament (residents habituals, residents de segona residència i turistes), així com perquè existeix una legitimació social sobre la mercantilització i el consum del cos de les dones (publicitat, prostitució).